

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

Rahoitusjärjestelmän pankkikeskeisyys

Merkittävä ongelma erityisesti Finnveran lainojen ja takausten osalta on se, että mikro- ja pk-yrityksiltä edellytetään usein samanaikaista lainasuhdetta pankkiin. Käytännössä rahoitusratkaisut ovat monesti mahdollisia vain pankin kautta, mikä muodostaa pullonkaulan erityisesti pienissä rahoitustarpeissa.

Pankkien yritysrahoituksen päätöksenteko ei huomioi riittävästi paikallista mikroyritysten toimintaa. Pienet rahoitustarpeet eivät ole pankkien näkökulmasta houkuttelevia suhteessa pankin käsittelytyöhön, mikä heikentää erityisesti mikroyritysten rahoituksen saatavuutta.

Valtion rahoitusinstrumenteissa tulisi mahdollistaa pysyvästi suora kahdenvälinen rahoitussuhde yrittäjän ja julkisen rahoittajan välillä erityisesti pienissä rahoituksissa. Tämä parantaisi rahoituksen saavutettavuutta, nopeuttaisi prosesseja ja vahvistaisi julkisten rahoitusinstrumenttien vaikuttavuutta markkinapuutteiden paikkaajana.

2.

Rahoitusinstrumenttien kasvupainotteisuus

Elinvoimakeskusten ja erityisesti Business Finlandin rahoitusinstrumentit painottuvat voimakkaasti kasvuun ja kansainvälistymiseen. Pirkanmaan yrityskentässä toimii kuitenkin suuri määrä vakiintuneita, paikallisesti tai alueellisesti toimivia mikroyrityksiä, joiden kehittämistarpeet ovat

todellisia, mutta jotka eivät tavoittele nopeaa kansainvälistä kasvua. Lisäksi tulisi huomioida kansainvälistymisen alkutaival, jolloin rahoitukselle on suuri kysyntä ja tarve.

Näillä yrityksillä on merkittävä rooli paikallisessa elinvoimassa, palvelutarjonnassa ja työllisyydessä. Nykyinen rahoituspainotus sulkee ne usein rahoitusohjelmien ulkopuolelle, vaikka yrityksillä olisi selkeitä kehittämissuunnitelmia esimerkiksi digitalisaation, tuottavuuden tai palveluiden uudistamisen osalta.

Rahoitusinstrumenttien tulee tunnistaa paremmin myös maltillinen kasvu, toiminnan vakiinnuttaminen ja kilpailukyvyyn kehittäminen. Paikallinen elinvoima rakentuu suurelta osin juuri näistä yrityksistä.

3.

Byrokratia, hakuprosessien monimutkaisuus sekä rahoitusosaamisen ja palveluohjauksen puutteet

Julkisten rahoitushakemusten laatiminen ja hallinnointi koetaan mikroyrityksissä usein raskaaksi ja aikaa vieväksi. Yksinyrittäjillä on rajalliset resurssit hallinnolliseen työhön, eikä ole mahdollisuutta käyttää laajasti aikaa monimutkaisten hakemusten, liitteiden ja laskelmien laatimiseen.

Hakemusprosessien kesto voi olla jopa useita kuukausia, mikä on monen mikroyrityksen kehittämistoiminnassa liian pitkä aika. Tämä heikentää rahoituksen oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta. Tarvitaan merkittävää byrokratian vähentämistä, nopeutta, ketteryyttä ja valmiutta toimia myös mikroyritysten tarpeet huomioiden.

Lisäksi rahoitusosaamisen ja palveluohjauksen puutteet korostuvat. Pirkanmaalla yrittäjät kohtaavat useita toimijoita (uusi Elinvoimakeskus, Finnvera, Business Finland, TE-alue), mutta rahoituspolku näyttäytyy hajanaisena. Vaikka tietoa on saatavilla esimerkiksi Suomi.fi -palvelussa, yrittäjän on vaikea tunnistaa juuri omaan tilanteeseensa sopivaa rahoitusmuotoa oikeaan aikaan.

Byrokratiaa tulee keventää merkittävästi, hakuprosesseja yksinkertaistaa ja palveluohjausta vahvistaa. Selkeämpi viestintä, ennakoiva neuvonta ja toimijoiden parempi koordinaatio parantaisivat rahoituksen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta erityisesti mikroyrityksissä.

4.

Käyttöpääoman rahoituksen rajoitteet, vakuusvaatimukset ja oman pääoman puute

Mikroyrityksille suunnatuissa lainoissa on usein rajoituksia käyttöpääoman rahoittamiseen. Käytännössä tämä on merkittävä ongelma, sillä mikro- ja yksinyrittäjien rahoitustarpeet voivat liittyä

usein juuri käyttöpääomaan: henkilöstön palkkaamiseen, kausivaihteluiden tasaamiseen, varaston rahoittamiseen tai toiminnan käynnistämiseen.

Pirkanmaalla vakuusvaatimusten ja oman pääoman puute korostuvat erityisesti palvelu- ja osaamisintensiivisillä aloilla, joissa liiketoiminta perustuu aineettomiin tuotannontekijöihin eikä vakuudeksi kelpaavaan reaaliomaisuuteen.

Mikro- ja pk-yrityksille tulisi mahdollistaa käyttöpääoman rahoittaminen osana kokonaisrahoitusta, esimerkiksi kohtuullisessa prosentuaalisessa suhteessa. Ilman käyttöpääomaa investointien, kasvun ja työllistämisen edellytykset jäävät usein toteutumatta.

5.

-

Kysymys 2. Mitä kehittämissuhteita Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovallan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämissuhteita valtiovallan vastuulla olevan osalta mikroyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen edellyttää valtiovallan vastuulla olevien rahoitusinstrumenttien kehittämistä siten, että ne tunnistavat mikroyritysten (myös yksinyrittäjän) toiminnan erityispiirteet, pienet mutta kriittiset rahoitustarpeet sekä alueelliset erot. Pirkanmaalla merkittävä osa yrityskannasta muodostuu yksin- ja mikroyrityksistä, joiden merkitys alueelliselle elinvoimalle, työllisyydelle ja palvelurakenteelle on huomattava. Alla keskeiset kehittämissuhteet perusteluineen.

1. Suoran rahoitussuhteen mahdollistaminen ja pankkikeskeisyyden vähentäminen

Ehdotus:

Mahdollistetaan erityisesti pienissä rahoitustarpeissa mikroyrittäjän ja julkisen rahoittajan välinen kahdensuuntainen rahoitussuhde ilman pakollista pankkikytkentää.

Perustelu:

Nykyinen pankkikeskeinen rahoitusmalli muodostaa merkittävän pullonkaulan mikroyrityksille. Pienet rahoitussummat eivät ole pankkien näkökulmasta houkuttelevia, eikä päätöksenteossa huomioida riittävästi paikallista yritystoimintaa. Julkisten rahoitusinstrumenttien tehtävänä on paikata markkinapuutteita, ei vahvistaa niitä. Suora rahoitussuhde parantaa rahoituksen saavutettavuutta, nopeutta ja vaikuttavuutta.

2. Käyttöpääoman rahoituksen salliminen osana julkista rahoitusta

Ehdotus:

Mikroyrityksille tulee sallia käyttöpääoman rahoittaminen osana julkisia rahoitusinstrumentteja vähintään kohtuullisessa prosentuaalisessa suhteessa kokonaisrahoituksesta.

Perustelu:

Mikroyritysten kriittisimmät rahoitustarpeet liittyvät usein käyttöpääomaan, kuten henkilöstön palkkaamiseen, kausivaihteluiden tasaamiseen tai toiminnan käynnistämiseen. Pirkanmaalla tämä korostuu erityisesti palvelu- ja osaamisintensiivisillä aloilla, joissa investointitarpeet ovat pieniä mutta kassavirran hallinta ratkaisevaa. Ilman käyttöpääomaa myöhempi kasvu ja kansainvälistyminen eivät ole mahdollisia.

3. Matalan kynnyksen pienrahoitusinstrumenttien kehittäminen

Ehdotus:

Luodaan valtakunnallisesti yhtenäisiä, matalan kynnyksen pienrahoitusinstrumentteja (esim. 5 000–50 000 €), joissa vakuusvaatimukset ovat kevennettyjä ja päätöksenteko nopeaa.

Perustelu:

Pienikin rahoitus voi olla mikroyritykselle ratkaiseva askel kohti työllistämistä, liiketoiminnan vakiinnuttamista tai kehittämistä. Pirkanmaan mikroyrityskentässä pienrahoituksilla on usein suuri aluetaloudellinen vaikutus. Nopeat ja kevyet rahoitusmallit parantavat rahoituksen oikea-aikaisuutta ja tukevat yrittäjyyden jatkuvuutta.

4. Joustavampi rahoitusperiaate: huomio myös vakiintuneeseen toimintaan

Ehdotus:

Muokataan Elinvoimakeskusten ja Business Finlandin rahoituskriteerejä siten, että rahoitusta voidaan myöntää nykyistä helpommin myös vakiintuneiden mikroyritysten kehittämishankkeisiin, digitalisaatioon ja tuottavuuden parantamiseen, vaikka tavoitteena ei olisi nopea kansainvälinen kasvu.

Perustelu:

Suurin osa Pirkanmaan mikroyrityksistä toimii paikallisesti, mutta niiden merkitys aluetaloudelle on suuri. Nykyinen voimakas kasvun ja kansainvälistymisen painotus sulkee suuren joukon elinvoimaisia yrityksiä rahoituksen ulkopuolelle. Vakiintuneen toiminnan tukeminen vahvistaa koko yrityskentän uudistumiskykyä ja resilienssiä.

5. Byrokratian keventäminen sekä rahoitusosaamisen ja palveluohjauksen vahvistaminen

Ehdotus:

Vähennetään rahoitushakuprosessien byrokratiaa, nopeutetaan käsittelyaikoja ja vahvistetaan rahoitusneuvontaa myös yritystoiminnan käynnistymisen jälkeen. Selkeytetään Team Finland -palvelupolkua mikroyritysnäkökulmasta.

Perustelu:

Yksinyrittäjillä ei ole käytettävissään taloushallinnon asiantuntijaresursseja, ja monimutkaiset hakuprosessit heikentävät rahoituksen saavutettavuutta. Vaikka tietoa on saatavilla Suomi.fi- ja Haeavustuksia.fi-palveluissa, rahoituspolku näyttäytyy hajanaisena. Parempi viestintä, ennakoiva ohjaus ja toimijoiden koordinaatio parantavat rahoituksen oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta.

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

Jatkajan ja ostajan rahoituksen saatavuus

Keskeisin yksittäinen este omistajanvaihdosten toteutumiselle on rahoituksen saatavuus jatkajalle tai yrityksen ostajalle. Erityisesti yrityksen ulkopuolisilla ostajilla ja aloittavilla yrittäjillä ei useinkaan ole riittäviä vakuuksia tai omaa pääomaa yrityskaupan tai sukupolvenvaihdoksen rahoittamiseen.

Vaikka Finnvera tarjoaa lainoja ja takauksia, rahoitus edellyttää usein pankkirahoitusta ja tiukkoja vakuus- ja ehtovaatimuksia. Tämä muodostaa merkittävän pullonkaulan erityisesti mikroyrityksissä, joissa yrityskauppojen rahamäärät voivat olla pieniä, mutta esteet voivat pysäyttää muutoin elinkelpoisen ja alueellisesti merkittävän yrityskaupan kokonaan.

Lisäksi sukupolvenvaihdoksiin liittyvät verotuskäytännöt ja maksuaikataulut eivät aina tue yritystoiminnan jatkuvuutta. Mahdollisuus jaksottaa kauppahintaan ja verotukseen liittyviä maksuja pidemmälle aikavälille, tukisi yrityksen kassavirtaa ja vähentäisi vaihdoksen taloudellista kuormitusta.

2.

Säätelyn ja lainsäädännön monimutkaisuus sekä tulkinnanvaraisuus

Omistajanvaihdoksiin liittyy laaja ja monimutkainen sääntelykokonaisuus, joka kattaa vero-, yhtiö- ja sopimusoikeuden. Lainsäädännön ja ohjeistusten muutokset sekä mahdollinen tulkinnanvaraisuus luovat epävarmuutta sekä myyjille että ostajille.

Erityisesti mikro- ja pienyrityksissä säätelyn monimutkaisuus lisää kustannuksia, sillä prosessin toteuttaminen edellyttää usein useiden asiantuntijoiden käyttöä. Tämä nostaa kustannuksia ja hidastaa prosesseja, mikä voi johtaa omistajanvaihdoksen lykkäytymiseen tai kokonaan kariutumiseen.

Omistajanvaihdokset voivat näyttäytyä erityisesti uudelle yrittäjälle niin monimutkaisena, vaikeana ja kalliina kokonaisuutena, ettei sitä nähdä edes vaihtoehtona yritystoiminnan aloittamiselle. Omistajanvaihdosneuvonta (mm. säätelyn ja lainsäädännön osalta) on riittämätöntä ja sitä tulisi lisätä merkittävästi valtiovallan toimesta, turvaten esimerkiksi jatkuva ja pysyvä rahoitus neuvontaa antaville tahoille.

3.

Neuvonnan ja omistajanvaihdososaamisen hajanaisuus

Vaikka erilaisia neuvontapalveluita on tarjolla, niiden tunnettuus ja saavutettavuus koetaan heikoksi. Lisäksi niissä koetaan olevan alueellisia eroja. Yrittäjien on usein vaikea löytää puolueetonta, kokonaisvaltaista ja laadukasta neuvontaa, joka kattaisi omistajanvaihdosprosessin kaikki vaiheet arvonmäärittämisestä rahoitukseen, verotukseen ja juridiikkaan.

Omistajanvaihdososaaminen on hajanaista ja usein kallista hankkia ja osin myös paikkakunta- tai alueriippuvaista. Neuvontapalveluiden saatavuus ja taso vaihtelevat. Hajanaiset palvelut ja epäselvät vastuut hidastavat prosesseja ja heikentävät omistajanvaihdosten onnistumisen edellytyksiä.

Julkisen valtiovallan tulisi varmistaa yleisluonteisten, alkuvaiheen palveluiden (joiden tavoite on ohjata tarvittavan markkinaehtoisien palvelun piiriin) rahoitus ja laajuus valtakunnallisesti huomioiden potentiaaliset yleisluonteisen palvelun tuottajat esimerkiksi järjestösektorilla.

4.

Omistajanvaihdoksen tunnettuuden lisääminen sekä jatkavan yrittäjän tukeminen

Omistajanvaihdoksista puhutaan satunnaisesti ja niitä sivutaan vaihtelevasti opintojen aikana eri koulutusasteilla. Yrittäjyysopinnot sisältyvät usein vapaasti valittaviin opintoihin, mutta opiskelija voi valmistua tietämättä mitään omistajanvaihdosten mahdollisuuksista yrittäjäpolulla.

Omistajanvaihdokset ja sen tuomat mahdollisuudet eivät systemaattisesti sisälly yrittäjyysopintoihin yhtenä realistisena ja potentiaalisena vaihtoehtona aloittaa yrittäjyys.

Yrityksen toiminta on aina murroksessa omistajan- tai sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Murroskohtia sisältyy esimerkiksi yritystoiminnan rahoitukseen, henkilöstöön, asiakassuhteisiin ja johtamiseen liittyen. Lisäksi jatkava yrittäjä tarvitsee erilaisia tukimuotoja, esimerkiksi liiketoiminta- ja talousosaamiseen liittyen. Ilman tukea riski epäonnistumiseen kasvaa, jolloin vaarantuu yritystoiminnan jatkuvuus

5.

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Yritysten sukupolvenvaihdokset ovat keskeinen keino turvata alueellinen ja paikallinen elinvoima, elinkelpoisen yrityskannan, työpaikkojen ja paikallisten palveluiden säilyminen. Valtiovallan vastuulla olevilla toimilla voidaan merkittävästi parantaa sukupolvenvaihdosten onnistumista, erityisesti mikro- ja pienyrityksissä. Keskeiset kehittämistarpeet ovat seuraavat:

Jatkajan rahoituksen saantia tulee helpottaa.

Tarvitaan sukupolvenvaihdoksiin räätälöityjä laina- ja takausinstrumentteja, joissa vakuusvaatimukset ovat kevennettyjä ja julkisen rahoittajan riskinotto-kykyä on vahvistettu. Usein jatkajalla ei ole henkilökohtaisia vakuuksia yrityksen ostamiseen, vaikka liiketoiminta olisi elinkelpoista. Julkisen rahoituksen avulla voidaan varmistaa, että potentiaaliset jatkajat pystyvät toteuttamaan omistajanvaihdoksen ja yritystoiminta jatkuu.

Verotukseen tarvitaan joustoja, jotka tukevat yritystoiminnan jatkuvuutta.

Sukupolvenvaihdoksiin liittyviä maksuja ja veroseuraamuksia tulee voida jaksottaa pidemmälle aikavälille, jotta yrityksen kassavirta voidaan kohdentaa toiminnan kehittämiseen, investointeihin ja työllistämiseen omistajanvaihdoksen jälkeen.

Yrittäjyyskasvatusta ja -kulttuuria tulee kehittää siten, että sukupolvenvaihdokset nähdään luonnollisena osana yritystoiminnan jatkuvuutta, yrityksen elinkaarta ja yrittäjyyttä.

Sukupolven- ja omistajanvaihdoksiin valmistautuminen tulee sisällyttää yrittäjyyskasvatukseen kaikilla koulutusasteilla. Julkisesti tehtävien viestinnällisten toimenpiteiden tulee edistää kulttuuria, jossa yrityksen jatkuvuuden suunnittelu on luonnollinen osa yrittäjyyttä, sitä arvostetaan, ja sen suunnitteluun kannustetaan riittävän varhaisessa vaiheessa. Varhainen valmistautuminen parantaa sukupolvenvaihdosten onnistumista ja turvaa yritystoiminnan jatkuvuuden pitkällä aikavälillä.

Neuvontapalveluiden tasalaatuisuus ja koordinaatio on varmistettava.

Sukupolvenvaihdos on monivaiheinen ja pitkä prosessi, joka edellyttää taloudellista, juridista ja verotuksellista osaamista. Valtiovallan tulisi vahvistaa julkisia yrityspalveluita luomalla valtakunnallinen yhden luukun palvelumalli, joka kokoaa rahoituksen, verotuksen ja juridiikan yhdeksi selkeäksi kokonaisuudeksi ja tarjoaa yrittäjille puolueetonta ja oikea-aikaista tukea koko prosessin ajan.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämis ehdotuksia *yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

Yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten merkittävin este on rahoituksen saatavuus, erityisesti oman pääoman ehtoisten ratkaisujen puute mikroyrityksissä. Nykyiset rahoitusinstrumentit eivät riittävästi tunnista ostettavan yrityksen kehittämispotentiaalia, eivät jaa riskiä tarkoituksenmukaisesti eivätkä mahdollista joustavia takaisinmaksuaikoja, mikä heikentää kauppojen toteutumista ja yritysten kehittämistä omistajanvaihdoksen jälkeen.

Omistajanvaihdospalvelut ovat tällä hetkellä hajallaan eikä potentiaaliset yrittäjät tai yrityksen myyjät kohtaa toisiaan tai tiedä mistä etsiä apua. Tarvitaan pitkäjänteistä koordinoitua niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin, jotta vältetään päällekkäinen työ, alueelliset erot palveluiden saatavuudessa. Omistajanvaihdoksen kriittiset vaihteet on tärkeä tunnistaa. Pirkanmaan omistajanvaihdosfoorumi ja -markkinat on keskeinen malli, joka, vahvistaa ja levittää hyviä käytäntöjä ja tukee alueellista kehittämistä ja omistajanvaihdos tietoisuutta. Foorumin toiminnan

jatkuvuus ja laajentaminen vaatii rahoituksen turvaamista. Lisäksi on huomioitava alueellisten omistajanvaihdosneuvojien toimintamahdollisuudet.

Yrityskaupalla tehtäviin omistajanvaihdoksiin liittyvän verotuksen monimutkaisuus heikentää yritystoiminnan jatkuvuuden edellytyksiä. Veroratkaisut vaikuttavat ratkaisevasti kauppohen taloudelliseen toteuttamiskelpoisuuteen ja aikatauluihin, eikä verotuksen tule muodostua esteeksi elinkelpoisten yritysten siirtymiselle uudelle omistajalle.

Yrityksen ostamista ei nähdä riittävän vahvasti yhtenä luontevana polkuna yrittäjyyteen. Valtiovallan toimet rahoituksen, verotuksen, neuvonnan ja koulutuksen osalta kehittyvät liian usein erillään, jolloin kokonaisvastuu jää yrittäjälle ja jatkajalle. Tämä lisää epäonnistumisen riskiä ja viivästyttää omistajanvaihdoksia.

Julkisten toimijoiden tulee edistää tietoisuutta eri omistajanvaihdosmuodoista sekä tunnistaa omistajanvaihdos pitkäkestoisena prosessina, joka edellyttää varhaista valmistautumista, monialaista yhteistyötä ja yrityksen, luopujan sekä jatkajan kokonaisvaltaista tukemista. Yrityksen ostavalle yrittäjälle suunnattua koulutustarjontaa tulee lisätä, ja yrittäjyyskasvatuksessa tulee nykyistä selkeämmin huomioida yritysosto yhtenä keskeisenä yrittäjyyteen siirtymisen reittinä.

Valtiovallan vastuulla on edistää kokonaisvaltaista ja ennakoivaa omistajanvaihdoskulttuuria, jossa sääntely, rahoitus, verotus, neuvonta ja koulutus tukevat toisiaan johdonmukaisesti. Omistajanvaihdokset tulee huomioida systemaattisesti osana elinkeinopolitiikkaa, jotta elinkelpoisten yritysten toiminnan jatkuvuus ja alueellinen elinvoima voidaan turvata myös Pirkanmaalla.

Pöllänen Jenni
Pirkanmaan Yrittäjät ry